

O lovení chlapov

„Som zaľúbená. Mám mu to povedať?“ opýta sa ma dcérka cestou v aute. Našťastie, sedí vzadu a nevidí, že sa usmievam. Som rada, že sa mi zveruje a nechcem, aby si myslela, že jej pocity neberiem vážne. I keď, riešiť lásku v šiestich rokoch je možno priskoro. Čo s tým, svet je dnes rýchlejší a deti sa mu prispôsobujú. „Radšej mu to skús iba naznačiť,“ navrhnem jej. „Ale čo, keď to nepochopí?“ strachuje sa dcérka. Ako ju tak sledujem v spätnom zrkadle, spomeniem si na moju lásku zo základnej. Mňa trápil opačný problém, prepadla by som sa od hanby, keby sa dozvedel, že som doňho celá paf. A pritom aj on bol do mňa. Prejavoval to tým, že mi o hlavu trieskal knihou, oblieval ma vodou (nielen cez Veľkú noc) a zadok som mala večne dopichaný od pripináčikov na stoličke. Tvárila som sa, že ho nenávidím. Odvahu vyjadriť sa tak nabral až v šiestej triede, aj to sa zamaskoval za tajného čitateľa. „Koho máš za frajera? Lebo ja mám teba, XY,“ napísal mi na lístok spolu s inštrukciou, nech odpoveď nechám v lavici. Bola som celá bez seba od šťastia, no hrdosť mi nedovolila odpovedať. Moje ignorovanie vydržal ešte chvíľu, potom si vybral inú. Oplakala som to vtedy do vankúša. Pozriem na dcérku s väčším pochopením. Dnes je všetko naopak, baby obháňajú chalanov a oni sa tvária, že sa ich to netýka. Napríklad chlapec, do ktorého je zaľúbená dcérka, má sestru, ktorá chodí do triedy s mojím starším synom. V prvej triede sa doňho zamilovala a s vyznaním lásky si veru žiadne škrupule nerobila. Do aktovky mu pravidelne vkladala vlastnoručne vyrobené a ilustrované knižky, plné rôznych úloh, vtipov i obrázkov z ich spoločnej budúcnosti. Svadba, dom, deti, pes. A na prvej strane vyznanie: „Si taký neskutočne krásny, až sa z teba zbláznim...“ Syn vraj na ne nikdy neodpovedal, ani ich nijako nekomentoval.

„Ja mu to predsa len poviem!“ rozhodne zahlási zrazu dcérka. „Ako myslíš,“ povzdychnem si a v duchu nostalgicky zaspomínam na staré zlaté časy, keď žena nemusela riešiť, či vyznať lásku, aby ju iná nepredbehla. Dnes ženy musia loviť chlapov, lebo tí sú leniví loviť. Spohodlneli, chcú hneď všetko, alebo nič. Sloboda vyjadriť svoje city je dnes bezbrehá a tak pre istotu potrebujeme zákon o sexuálnom harašení. Niekedy si myslím, či nám tak z toho trochu neharaší? I keď volám po návrate tradičného modelu, tento článok nemá byť výzvou. Niekedy síce vyberali svojim deťom partnera rodičia, no ak sa v mojom článku spoznal rodič dotyčného chlapca, prosím, nepovedzte mu, že moja dcéra je doňho zaľúbená. Možno si to ešte rozmyslí, popláva proti prúdu a rozhodne sa tak trochu staromódne netlačiť na pílu. A ktovie, možno jej dovtedy vyzná lásku on.

PS- Neaktuálne. Dnes prišla dcérka zo školy s tým, že mu vyznala lásku. Vraj sa jej iba spýtal: naozaj?

O putách zo sexšopu

„Čo predávajú v sexšope?“ pýta sa ma syn, keď cestou v aute jeden míňame. Skôr, ako odpoviem, jeho desaťročný brat suverénne zahlási: „Putá, obalené v ružovom plyši.“ Prudko šliapnem na brzdu: „A to vieš odkiaľ?“ „Minule bol v novinách článok, že deti začínajú predčasne sexuálne žiť a vedľa bola fotka takých pút pod nápisom sexšop.“ „Aha,“ preglgnem. Ako dobre, že kupujem len serióznú tlač, inak by vedel aj viac. Číta totiž všetko, čo nájde doma.

V poslednom čase sa veľa hovorí o sexuálnej výchove. Kým sa však spoločnosť dohodne, či má vychovávať škola, cirkev, alebo rodina, vzdelávajú sa deti samé. Na ulici, za pomoci kamarátov a médií. Také informácie bývajú ale skreslené. Aby sa tomu človek vyhol, nezostáva mu nič iné, iba sa podujat' na sexuálnu výchovu doma. Najmä ak pochádza z rodiny ako ja, kde otec pri sprchovaní zmenil kúpeľňu na nedobytný atómový bunker a už len pri náznaku bozku v telke začal pokašliavať a hneď sa vyparil (z čoho sme mali my, jeho dcéry, dobrú zábavu). A mama mi zasa na oznámenie, že som „to“ dostala, iba prikývla. (Bola som taká nevzdelaná, že som si vložku dala naopak.) Rozhodla som sa, že ja svoje vlastné deti vzdelám pravdivo a dostatočne. Otázok mali viac než dosť. Napríklad, keď som čakala ich sestru. Ako sa dostala do brucha? Ešte pochopili cez príbeh o semienku a vajíčku, ktoré sa usadí v brušku, kde z neho narastie malý človek. „To ako keď zaseješ semienko do pôdy a narastie z neho strom, že?“ opýtal sa Leo a zamračil sa: „Ale ako sa dostane bábätko von?“ Nad dedovou odpoveďou, že deti nosí bocian, len pokrútil hlavou. (Dedove zmätočné informácie sú u nás preslávené. Raz synovi na otázku, kto je to homosexuál, odpovedal, že ten, kto veľa číta. „Takže naša maminka,“ usúdil vtedy Leo.) „Ako sa to dieťa dostane von?“ zopakoval otázku. Po mojej pravdivej odpovedi zazrel škaredo aj na mňa. Prečo mu klamem? Ako by mohlo cez takú malú dierku prejsť také veľké dieťa!? Vtedy ma zachránila kazeta o známej postavičke kresleného krtka. Všetkým rodičom odporúčam pustiť zvedavým potomkom epizódu o zajacovi a zajačici. Ukazuje v skratke zrýchlenú verziu lásky. Stretnú sa, zaľúbia sa, jej rastie bruško a potom zajačica rodí za pomoci krtka. Zajačica v rozprávke stoná a vzdychá. Pôrod je zobrazený tak realisticky, že už nemusíte vôbec nič vysvetľovať. Pravda, hrozí jeden vedľajší efekt. „To tuším bolí,“ povedala neskôr moja dcéra a zahlásila, že ona teda rodiť nebude!

„A na čo sú tie putá?“ preberie ma dcérkin hlas zo zamyslenia. „Aby sa tí dvaja pripútali k sebe,“ odvetí Leo po krátkom zamyslení. V duchu sa zasmejem a pozriem na moju obrúčku. Tuším vieš o vzťahoch viac než dost, syn môj.

O každodennom vyznávaní lásky

Znovu tu máme Sviatok svätého Valentína. Že vraj ho nepoznáte? Neverím. Skôr si myslím, že ho nechcete spoznať, je pre vás cudzincom, ktorý nemá na Slovensku čo robiť. My máme svoje zvyky! Napríklad bozk pod čerešňou na prvého mája. Ten má s Valentínom, ktorý k nám prišiel spolu s ostatnými kapitalistickými výdobytkami, čosi spoločné. Sviatok lásky má svojich nadšencov i odporcov. Tí hlasno kričia: „Vyznávať lásku na príkaz, to teda nie! To predsa môžem kedykoľvek!“ Súhlasím, nečakajte na štrnásty február, urobte to hocikedy, urobte to každý deň! Otcovia, mamy, deti, manželia, manželky, frajeri a frajerky, vyznávajte si lásku hoci aj nepretržite. No pravda je taká, že v kolobehu všedných dní nám to len tak nenapadne a „hocikedy“ sa často zmení na „nikdy“. Keď je však v kalendári označený dátum, prinúti nás to zastaviť sa, zadržať chvíľu, ktorá tak rýchlo letí a pozrieť sa do milovaných očí so slovami: „Mám ťa rád.“ A hoci aj kúpiť to čokoládové srdce. Lebo čo keď tu zajtra náš milovaný človek už nebude?

Moji synovia sa často hádajú. Minule sa jeden na druhého veľmi nahneval a škaredo mu vynadal. Večer som sa odhodlala na vážny rozhovor. Porozprávala som im, ako raz skoro ráno moja sestra Deniska odchádzala na horolezeckú túru do Tatier. Prebrala som sa a videla, že si bez dovolenia zobrala môj ruksak (brigádničila som dva týždne, kým som si naň našporila). Často sme sa hádali kvôli šatám, ktoré sme si potajomky brali. Chcela som jej vynadať, no akýmsi zázrakom som namiesto príkrych slov iba povedala: „Daj naň pozor, dobre?“ Pohládila ma po tvári: „Neboj sa, dám.“ Potom ma pobožkala a odišla. Nikdy viac som ju nevidela. Mama chcela, aby som si ju zachovala v pamäti ako živú, a tak jej rany po páde zo skaly zakrýval pri pohrebe vrchnák truhly. O koľko ľahšie mi bolo na duši, že som jej pri odchode nevynadala! Povedala som synovi, nech si predstaví, že by sa jeho brat ráno nezobudil a jeho posledné slová by boli tie večerné nadávky. Pri pohľade na jeho slzy a chápacé prikyvovanie som si v duchu ospravedlnila moje citové vydieranie. Izbu som opustila s pocitom, že to pochopil. No len čo som zavrela dvere, ozvalo sa: „Ty somár sprostý!“ Nuž darmo, skúsenosť je neprenosná, obzvlášť pre deti. Dlho po sestrinej smrti ovplyvňoval moje správanie sa k blízkym pocit: Čo keď je toto naša posledná spoločná chvíľa? Keď ma občas nahnevá moja rodina, v duchu si ho pripomeniem a hneď sa upokojím.

Čo keď je toto náš posledný deň? Čo keď je toto náš posledný Valentín? Stálo by za úvahu, vziť sa do tejto neprenosnej skúsenosti len tak. Želám vám, aby ste Valentína zažívali každý deň!

Rovný a rovnaký nie je to isté

Majstrovstvá sveta v hokeji ma inšpirovali k zamysleniu, ako je to vlastne s rovnosťou pohlaví. Niektorí tvrdia, že tradičné delenie mužských a ženských úloh treba búrať už v detstve - núkať chlapcom bábiky a dievčatám autíčka. Potom z nich vyrastú rovní partneri. Iní zasa tvrdia, že darmo budete niekomu nútiť nejakú rolu, keď o ňu nemá záujem, lebo jeho gény mu velia čosi iné. Vezmime si napríklad takú typickú mužskú záľubu, ako je sledovanie športových prenosov. Veľa kamarátok sa mi sťažuje: Keď je chlap doma, zápas má vždy prednosť pred nejakým romantickým filmom. Milosrdný osud ma ušetril, nik z mužských v mojom okolí netrpel na pasívnu športovú zábavu a životom som plávala ako totálny športový analfabet. Až dovtedy, kým som sa s nevinným výrazom v tvári neopýtala futbalistov, čo s nami leteli zo zápasu v Írsku (pracovala som ako letuška), v ktorej tretine dostali gól. Ich urazenosť nemohla byť väčšia ako moja hanba. Odvtedy si šport v novinách aspoň preletím.

Odkiaľ sa potom v mojich synoch berie túžba sledovať šport? krúži mi v hlave otázka, keď počúvam ich vášnivé výkriky z izby. Ved' ich otec to nerobí! No chlapci áno. Prekvapujú ma ich znalosti a komplexný prehľad, odborné hodnotenie výkonov a tipy na majstra. Povedzme, že ide o chlapcov a ťahá ich to k tomu prirodzene. Ale čo moja dcérka! Čo tam robí ona? Sedí s bratmi pred telkou, vykrikuje pri góloch a o futbalových kluboch má minimálne taký skvelý prehľad, ako oni. Kde som urobila chybu? premýšľam opustená v kuchyni. Keď sa mi po chlapcoch narodila dcérka, tešila som sa, že sa konečne nebudem hrať len s autíčkami. No moje vytúžené dievčatko sa najradšej naháňa s bratmi s pištoľou a hrá na Jamesa Bonda. Viem, mala by som byť spokojná, že aspoň u nej sa mi darí stierať rodové rozdiely. Ved' sama som v rámci borenia tradičných modelov kupovala synom od narodenia aj bábiky. No mňa to neteší. Ako to urobiť, aby som sa konečne mohla hrať aj s bábikami, a nielen s autíčkami? Mám ju teraz nechať sledovať zápas, či nalákať na nejakú ženskú zábavu? Mám porušiť zásady tejto výchovy, či sa prikloniť k názoru, že to, akí sme, aj tak určujú na deväťdesiat percent naše gény a výchovou ovplyvníme len zvyšných desať percent? Dilemu vyrieši dcérka. Vyjde z izby a zvráta sa pred zrkadlom. „Mami, zafarbíš mi vlasy na čierne?“ „Čo ti to napadá, máš krásnu blond farbu!“ odhovárať ju. „Čierna sa mi viac hodí k modrým očiam!“ presviedča ma. „Čo zápas?“ zmením tému. „Už ma to nudí,“ povie a začne sa česať.

Nenápadne sa usmejem. Takže sa nemusím obávať, gény predsa len prevážili nad výchovou medzi chlapcami. Gény jednoducho neoklameš, zo ženy nebude muž, ani z muža žena. A byť si rovní neznamená byť rovnakí.

O sile a potrebe fantázie

Najlepšie prázdniny sú s fantáziou. Je mi ľúto dnešných detí. Z ich života sa vytráca fantázia. Sčasti sme na vine aj my, dospelí. Nalinkujeme im celý deň a keď majú voľno, šup pred počítač či telku, ktorá pôsobí na fantáziu ako jed na potkany. A hry bez fantázie umrú. Zato s ňou sa zažijú všetky dobrodružstvá sveta! Ako deti sme sa plavili v nafukovacom člnu na jazere s vodou sotva po pás, no pre nás to bola plachetnica na rozbúrenom mori a tých desať metrov k ostrovu nekonečnou oceánskou diaľavou. Vtedy som čítala „Lastovičky a Amazonky“. Pri inej knihe sme sa zmenili na dobyvateľov Kilimandžára, hoci kopec pred nami mal sotva tristo metrov. Pravda, nie všetky dobrodružstvá sa skončili bez úhony. Keď som čítala „Knihu džunglí“, boli sme práve v Bojniciach. Do zoo som išla s utkvitou predstavou, že si dobre pokecám s divou sviňou. Preliezla som všetky zábrany, okrem poslednej. Bola príliš vysoká, a tak som len vystrela ruku na zoznámenie. Diviak však zjavne nečítal o súlade medzi dieťaťom a divým zvieratkom a dlaň mi preklal. Dodnes mám na ruke päťcentimetrovú jazvu. (O čosi horšie dopadol neskôr ďalší chlapík, ktorý prišiel o celú ruku a ešte horšie diviak, ktorého potom zastrelili.) Deti majú počas prázdnin čas okrem memorovania i na rozvíjanie fantázie. Netreba preto urobiť veľa: Len im vypnúť telku či počítač, dať do ruky knihu a potom ich vyhnať von. Pofrlú si, budú sa nudiť, ale časom určite objavia silu predstavivosti a zistia, že hrať sa dá aj s polienkom, keď nie je nič iné. Zopár pohodlných rodičov určite zašomre: „Načo je komu dobrá fantázia?“ Nuž, vďaka nej budú z ich detí lepší ľudia. Dokážu si totiž predstaviť, čo znamená byť v koži toho druhého – a to aj bez toho, aby si obuli jeho topánky. Niektorí opäť ohnú nos: „Byť citlivý?“ Na prežitie v dnešnom krutom svete sa treba zbaviť všetkej sentimentality! Iste, dá sa žiť i tak, no potom treba rátať s tým, že pragmatické deti dokážu odložiť vlastných rodičov na starobu bez najmenšieho súcitu.